

2021

**MEMÒRIA
D'ACTIVITATS**

**ASSOCIACIÓ
EXIL**

Associació EXIL. Av. República Argentina, 6. 4rt 2º. 08023. Telf: (+34) 932385760.
exilspain@pangea.org -/ - www.centroexil.org -/ - www.formacion.centroexil.org

1	Introducció	p. 3
2	Presentació	p. 4
3	Eixos de treball	p. 7
4	Equip	p. 8
5	Persones beneficiàries	p. 9
6	Programes	p. 10
7	Programa de reparació mèdic-psico-social per a víctimes de violacions dels drets humans i de tortura	p. 11
8	Programes terapèutics per a dones víctimes de violència masclista (inclou una intervenció terapèutica integral per als seus fills i filles).	p. 12
9	Programa de suport a la “marentalitat” per a les dones víctimes de violència masclista i els seus fills i filles	P. 13
10	Programes terapèutics-educatius especialitzats, per a nens i nenes víctimes de maltractaments i abusos sexuals	p. 14
11	Programa de capacitació en atenció integral a víctimes de tortura i altres greus violacions dels drets humans	p. 15
12	Altres intervencions terapèutiques	p. 16
13	Activitats de formació i sensibilització	p. 17
14	Agraïments	P. 18

Totes les activitats portades a terme durant aquest 2021 s'assenten una trajectòria de 20 d'experiència en la matèria per part de l'entitat que les ha implementat. L'Associació EXIL ha treballat sempre amb persones afectades per violència masclista, tortura i altres greus violacions dels drets humans des de diferents disciplines, tot conclouent que la intervenció integrativa és la que millors indicadors de recuperació presenta, tot reunint les diferents aportacions professionals internes i una vocació sistèmica imprescindible en l'avaluació i reparació del dany. Aquest factor ens fa sumar durant tot el procés d'intervenció els elements relacionals de les persones afectades (família, amistats, habilitats, capacitats) i els serveis complementaris que les atenen (professionals del món del dret i l'advocacia, l'educació social, el treball social, etc.). Tot plegat per poder comptar amb una avaluació completa i engegar un treball compartit, donat que l'afectació traumàtica de les persones beneficiàries sol tenir un component relacional (el dany l'han produït persones, sovint properes) i una duració significativa que ens fa parlar de "processos" de trauma i no tant de "fets" traumàtics. Els projectes realitzats, a més, tenen una vocació preventiva, ja que l'abordatge del trauma pretén també frenar la transmissió transgeneracional del trauma, tot aportant elements de cura i benestar a les persones ateses.

Així doncs, si bé els dos pilars centrals de la nostra atenció són la intervenció integral a la persona i al col·lectiu, en trobem un tercer indispensable en aquesta metodologia circular: l'avaluació de la intervenció a través de la investigació-acció transformada en matèria d'anàlisi, e formació, assessorament i supervisió. Així és com aquest 2021 hem multiplicat per 30 les visualitzacions a les nostres webs, com a canal de capacitació que enguany ha tingut nombroses mostres en col·loquis, seminaris, supervisions d'equips i un curs específic en el nostre model d'intervenció en el que han participat més de 1.000 alumnes d'arreu del món.

L'Associació EXIL és una entitat nascuda l'any 1976 a Brussel·les i l'any 2001 a Barcelona. Està centrada en l'atenció terapèutica mèdica-psico-social a persones afectades per trauma derivat de diferents tipus de violacions dels Drets Humans. Les persones beneficiàries de l'Associació EXIL es reparteixen en tres grans col·lectius:

- Persones exiliades víctimes de contextos de guerra, persecució, empresonament, violència i tortura.
- Nens i nenes víctimes de maltractaments i violència masclista.
- Dones víctimes de violència masclista.

El nostre programa s'inspira en les últimes aportacions científiques lliurades per les investigacions en el camp de les ciències relacionals, la psico-traumatologia infantil i adulta, el paradigma del vincle, la perspectiva sistèmica, així com dels resultats de les investigacions sobre resiliència. Els pilars del nostre model són:

- La promoció dels Bons Tractes.
- El suport i la promoció de la resiliència.
- El valor terapèutic de la solidaritat.
- La perspectiva de gènere.
- L'autocura dels professionals

El model terapèutic del nostre centre és integral, sistèmic i aplicat a través de pràctiques en xarxes socials.

- Integral perquè es consideren els diferents aspectes afectats pels traumes, cos, ment i relacions afectives i socials. Per això s'ofereix atenció mèdica, psicològica i social, a part d'altres disciplines terapèutiques.
- Sistèmic perquè, d'una banda, considerem que el sofriment i els trastorns que presenten les persones, lluny de ser l'expressió d'una malaltia, són la conseqüència de l'impacte de factors traumatològics sobre l'individu i la seva família, com ara la violència, les mancances de tot tipus, agressions sexuals, tortura, exili, etc. D'altra banda, les nostres intervencions estan dirigides a les persones afectades com també a contribuir a reparar el dany sofert pels seus sistemes de pertinença: la família, teixits socials comunitaris, teixits culturals.
- Aplicat a través de pràctiques de xarxes, és a dir, totes les intervencions consideren i respecten els recursos personals, familiars, culturals i socials de les persones afectades, potenciant-los amb els instruments dels professionals. Un altre aspecte del treball en xarxa és el fet de participar i facilitar l'associació del conjunt de professionals i institucions que ofereixen suport a aquestes persones, d'una manera coherent i coordinada. Entre d'altres, per oferir-los l'oportunitat reparadora de sentir-se acollits, reconeguts com a afectats per una injustícia i recolzats en els esforços per superar els seus traumes i sofriments.

La iniciativa va néixer del Dr. Jorge Barudy i va comptar, des de la seva fundació als anys 70, amb el suport acadèmic de la Universitat Catòlica de Lovania, en la persona del Professor Franz Baro, mort aquest 2021. Catedràtic de psiquiatria, consultor de l'Organització Mundial de la Salut de les Nacions Unides, el Professor Baro era investigador del camp de la salut mental. A Barcelona l'equip de professionals de l'Associació EXIL va començar les seves activitats l'any 2001 oferint un programa de reparació mèdic-psico-social per a persones exiliades i immigrades i les seves famílies víctimes de violacions dels drets humans i de tortura. El centre va ampliar ràpidament el seu àmbit de treball, gràcies a l'aportació de professionals i voluntaris, oferint un programa terapèutic integral per a nenes, nens i adolescents, víctimes de maltractaments greus en l'àmbit familiar i /o institucional. experiència avalen el nostre treball que ha estat reconegut i honrat amb diversos premis:

Més de 40 anys de premis i reconeixements han donat continuïtat al projecte.

- PREMI HERMAN HOUTMAN
- PREMI NACIONAL D'INFÀNCIA DE CATALUNYA
- Menció especial del II PREMI 25 DE NOVEMBRE "Dia Internacional contra la violència vers les dones"
- Finalista del I PREMI CONSELL MUNICIPAL IMMIGRACIÓ DE BARCELONA
- PREMI DEL PÚBLIC, DEL XXI PREMI 8 DE MARÇ: MARIA AURÈLIA CAPMANY
- XIII Premi Paco Candel per el Projecte INTEGRA (2013-2016) (Premi compartit amb la CCAR)

Eixos de treball:

- Atenció terapèutica integral individual i grupal: les sessions individuals venen precedides d'una tasca de divulgació, treball de xarxa i d'avaluació i es donen de manera setmanal o quinzenal. Els grups es conformen per temes i col·lectius de manera periòdica i poden versar sobre temes com l'abús sexual, la violència masclista, la tortura, les habilitats marentals, etc.
- Activitats de sensibilització: tenen per objectiu fomentar la detecció precoç, el coneixement de les reaccions psicosomàtiques de les víctimes, la defensa dels drets humans, els avenços en les neurociències, etc.
- Formació i activitats d'assessorament i avaluacions externes: en aquest àmbit ens centrem en donar suport a diferents projectes, associacions o serveis que, per la sintonia amb el col·lectiu o amb la nostra perspectiva de treball, ens demanen contribuir amb la nostra experiència.
- Investigació-acció destinada a avaluar les metodologies terapèutiques. Aquest és el pal de paller de la intervenció, de la millora continuada i de la divulgació del propi centre.

L'equip del Centre EXIL està compost per:

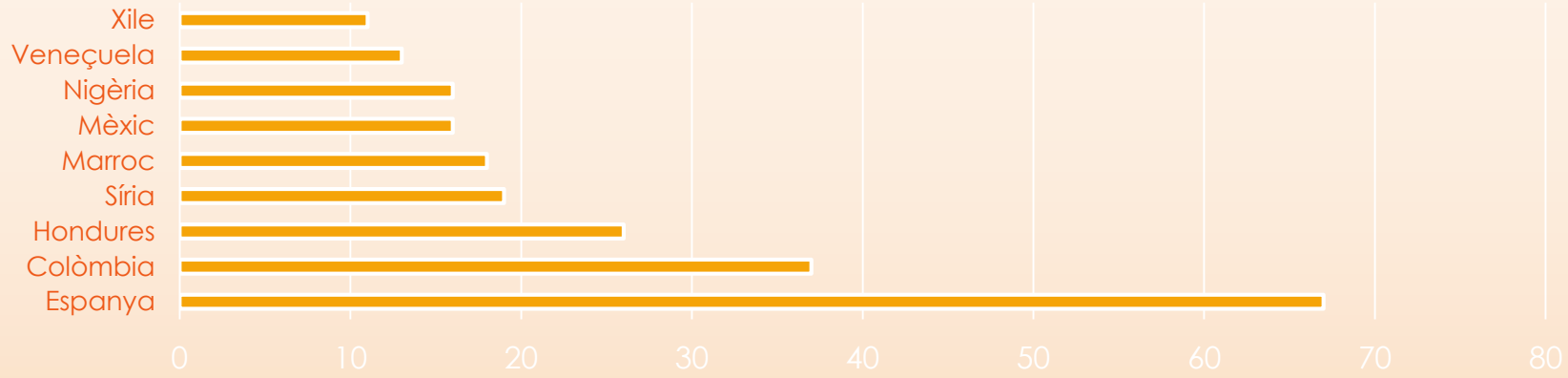
- Psicòlogues (adults i infància)
- Metges-psiquiatres
- Treballador i educadora social
- Terapeutes corporals (DMT) i Art teràpia
- Animadora sociocultural
- Interpretació i mediació cultural
- Personal en pràctiques
- Persones voluntàries

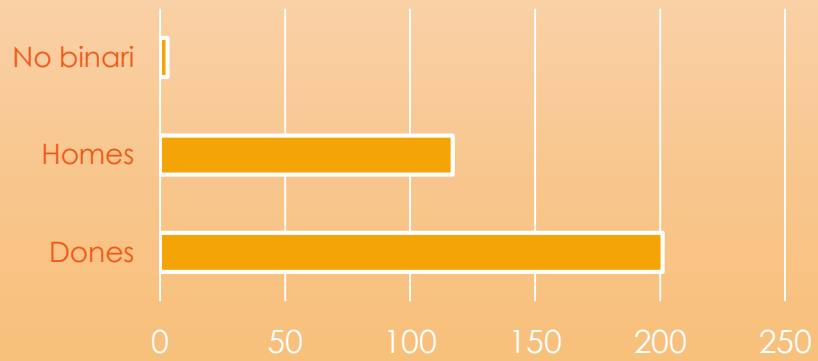
Les àrees de treball són:

- Intervenció i investigació
- Gestió i acollida
- Direcció i coordinació

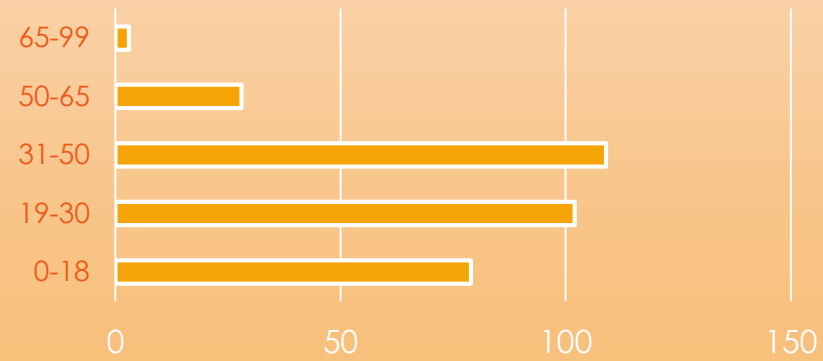
321 Persones ateses

Gènere

Edat

- Programa de reparació mèdic-psico-social per a víctimes de violacions dels drets humans i de la tortura.
- Programa d'abordatge preventiu en l'àmbit de la violència masclista en casos de Colòmbia i el Marroc.
- Programa terapèutic per a dones immigrades víctimes de violència de gènere i/o altres tipus de violència que inclou una intervenció terapèutica integral pels seus fills i filles.
- Programa de suport a la marentalitat per a dones víctimes de violència de gènere.
- Programa d'atenció integral en el cas específic de dones adolescents i joves afectades per la violència masclista.
- Programa terapèutic-educatiu especialitzat per a nens/es víctimes de mal tracte i abús sexual.
- Programa de capacitació en atenció integral a víctimes de tortura i altres greus violacions dels drets humans.

L'atenció a les víctimes de tortura i els seus familiars ha estat a l'origen del nostre centre. El programa té un aval de més de 40 anys d'història i està dirigit a reparar les seqüeles de la tortura i altres greus violacions dels drets humans. La nostra perspectiva de treball parteix del treball interdisciplinari i està dirigit a ens, nenes, homes i dones de molts diferents països, sol·licitants d'asil, persones immigrades víctimes de violència, defensors i defensores de D.D.H.H, com també persones nascudes aquí que han patit violència fruit d'esdeveniments traumàtics o el context socio-polític actual. Considerem persones beneficiàries també els familiars i els professionals que participen de les formacions, assessories, supervisions i treball de xarxa. Enguany hem implementat per tercer any un programa específic per a persones d'origen colombià i marroquí afectades, a més, per violència masculista.

Activitats del programa:

- Sessions terapèutiques individuals (psicòlogues, psiquiatra, art-teràpia, teràpia corporal)
- Atenció social i laboral
- Grups terapèutics educatius per famílies, dones, homes, nens i nenes
- Activitats lúdiques socio-culturals
- Activitats comunitàries i de sensibilització
- Activitats de coordinació i gestió
- Activitats de desenvolupament i divulgació de bones pràctiques

En aquest àmbit atenem a tot tipus de dona, nen o nena que hagi estat afectada per la violència masclista, si bé mantenim subprogrames específics per a dones i els seus fills i filles migrades, i per altra banda, nenes, adolescents i joves. Es tracta d'un programa especialitzat amb aquests objectius: A) Aconseguir l'elaboració del dany causat per la violència viscuda, B) Augmentar les capacitats de les dones per a fer front les seves dificultats. C) Crear i enfortir xarxes socials. D) "Reinventar" una nova vida i reinventar-se després de les experiències traumàtiques viscudes. E) Aconseguir la coexistència de la identitat d'origen amb la identitat del país d'acollida, fent possible experimentar menys aïllament i facilitar l'adaptació i la integració crítica a la nova societat. F) Tallar el cercle de violència. G) Revisar els estils de relació de parella. H) Prevenir la cronicitat de les seqüeles de la violència.

Volem subratllar, per la novetat del projecte, el que hem dedicat des de 2019 a nenes, joves i adolescents víctimes d'abús sexual que ha permès implementar grups terapèutics ad hoc, sessions individuals adaptades a l'especificitat dels casos i generar noves xarxes relacionals molt profitoses.

Activitats del programa:

- Sessions terapèutiques individuals (psicòlogues, psiquiatra, art-teràpia, teràpia corporal)
- Atenció social i laboral
- Grups terapèutics educatius per a famílies, dones, nens i nenes.
- Activitats lúdiques sòcio-culturals
- Activitats comunitàries i de sensibilització
- Activitats de coordinació i gestió
- Activitats de desenvolupament i divulgació de bones pràctiques

Si bé les activitats individuals han mantingut el seu format habitual, malgrat les facilitats de la telemàtica, enguany les activitats grupals d'aquest projecte s'han adaptat a la nova realitat. És a dir hem combinat segons el projecte els grups habituals de mares i els grups de fills i filles amb uns grups terapèutics familiars que han donat versatilitat, adaptació i facilitats en un context encara molt condicionat per la pandèmia.

En tots dos formats hem treballat: a) La reflexió i presa de consciència sobre la influència de les pròpies històries infantils i familiars a les relacions actuals amb els seus fills/es; b) L'enfortiment de les capacitats marentals com la capacitat empàtica i la capacitat d'establir un vincle segur amb els seus fills/es; c) La promoció de models de criança sans i desenvolupament de les habilitats maternes necessàries per a satisfer les necessitats dels seus fills/es.

Activitats del programa:

- Grups educatius terapèutics amb els nens i nenes i les mares i grups terapèutics familiars.
- Sessions d'avaluació setmanal amb els companys i companyes de l'equip)
- Sessions d'avaluació mensual amb el nen/a i el tutor/a o referent.
- Contacte telefònic amb el referent o tutor/a setmanal.
- Reunions de xarxa amb els professionals externs implicats.
- Activitats lúdiques sòcio-culturals
- Activitats de coordinació i gestió
- Activitats de desenvolupament i divulgació de bones pràctiques

Aquest programa ofereix atenció específica a nens i nenes víctimes de violència intrafamiliar, beneficiaris, en la seva majoria, d'una mesura de protecció caracteritzada per un acolliment residencial o familiar. Tots presenten les dificultats pròpies de nens víctimes de violència; en la seva majoria, negligència afectiva important en els seus primers anys de vida. Com a conseqüència, presenten trastorns de l'afecte, indicadors importants de traumatisme així com trastorns de l'aprenentatge. En complement al suport psicològic, alguns d'aquests nens/es reben suport farmacològic quan el requereixen.

Els objectius del programa són: A) Oferir recursos terapèutics especialitzats i continus a un grup determinat de nens i nenes víctimes de violència intra i extrafamiliar beneficiaris, en la seva majoria, d'una mesura de protecció caracteritzada per un acolliment residencial o familiar. B) Facilitar dinàmiques en xarxa amb els professionals que s'ocupen d'ajudar aquests nens i nenes. C) Avaluar i transmetre les experiències realitzades i la seva metodologia per estudiar la seva aplicabilitat en diferents contextos on la violència sigui l'eix.

Activitats del programa:

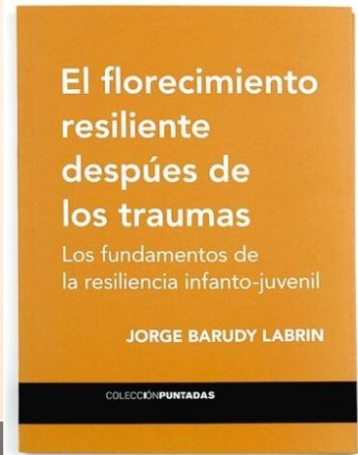
- Sessions individuals setmanals
- Sessions d'avaluació setmanal amb els companys i companyes de l'equip
- Sessions d'avaluació mensual amb el nen/a i el tutor/a o referent.
- Contacte telefònic amb el referent o tutor/a periòdic.
- Reunions de xarxa amb els professionals externs implicats.
- Activitats lúdiques sòcio-culturals, activitats de coordinació i gestió
- Activitats de desenvolupament i divulgació de bones pràctiques

El projecte ha estat compostat per tres grans peces com són el **curs de formació** com a nucli de la nostra intervenció, un nodrit grup de **sessions de supervisió** sol·licitades majoritàriament per les organitzacions participants del curs de manera complementària i, finalment, una sort d'**espais o jornades de Intercanvi** que hem optat per realitzar-les de manera transversal.

Si fem referència al fet més singular, el curs específic, aquest ha estat creat pels professionals del Centre EXIL sota la direcció i impuls del Dr. Jorge Barudy. Durant l'any 2021 ha estat allotjat a la plataforma <formació.centroexil.org> que és el punt de partida, de trobada i de tornada de totes les aportacions i materials dels professionals participants. La concepció del curs ha buscat implicar i apropar professionals del sector per compartir reptes, bones pràctiques i aprofundir en el treball integratiu, base de l'atenció que promovem amb totes les persones afectades per trauma crònic i acumulatiu. La metodologia dels seminaris s'ha basat en la divulgació de continguts especialitzats i la intervenció de casos pràctics d'interès. S'ha compostat per 10 seminaris de 4h cadascun i independents, organitzats de manera que facilitessin que cada professional s'inscrivís en els que li resultin de més interès.

L'horari escollit ha estat el de tarda (hora espanyola) per poder implicar un nombrós grup de professionals de Llatinoamèrica. Tots els participants han comptat amb materials formatius lliurats els dies precedents de 2h de durada per cada seminari, a banda de materials escrits, per poder aprofundir en aquesta matèria i avaluar-ne la comprensió durant la realització del seminari a través de la plataforma zoom. A més, els mateixos seminaris en línia han estat gravats per poder-los tornar a visualitzar en diferit, i així augmentar-ne l'impacte i la comprensió de continguts. La plataforma creada per a l'ocasió (<formacion.centroexil.org>) ha servit de canal d'intercanvi i revisió de tot allò que ha passat en el marc del curs i els seminaris s'han fet a través del canal zoom. El resum final ens fa apreciar 1.042 alumnes inscrits, i més de 3.300.000 consultes durant l'any 2021 a la web creada per al curs.

- **Sessions individuals i grupals d'arteràpia.** La possibilitat d'expressar-se a través de diferents materials artístics genera una nova via de comunicació amb un mateix acompanyant gradualment el que va sorgint. La artteràpia tracta d'acompanyar a la persona cap al retrobament amb les seves capacitats per sostenir-se a si mateix. El treball s'articula en base a dos eixos: d'una banda l'elaboració amb els materials artístics i per l'altre, el treball amb la transferència i la creació de un nou vincle entre el professional i la beneficiària. La artteràpia, a més, ha ofert un espai per a la investigació i per descobrir-se a través dels processos creadors.
- **Sessions individuals i grupals de DMT.** La Dansa Moviment Teràpia –DMT- treballa a través del desenvolupament de l'autoconsciència integral, és a dir cos-ment. Les persones que emprenen un procés terapèutic d'aquest tipus prenen contacte amb elles mateixes, amb les seves necessitats corporals que responen a una necessitat psíquica i viceversa. A través del moviment s'obre un procés creatiu on la persona descobreix i crea noves formes de comunicació que no tenen a veure amb el fet verbal, sinó més aviat amb una afinació del fet sensorial. En prendre contacte amb el cos, la persona no només aprèn a escoltar-se i a reconèixer les seves necessitats, sinó que a reconèixer-se a ella mateixa i a treballar la integritat del seu ésser d'una manera positiva i constructiva.
- **Sortides grupals sòcio-culturals.** El col·lectiu de persones nouvingudes es troben amb necessitats comunes al país d'acollida com són el coneixement de l'entorn, coneixement de l'idioma, els tràmits administratius i laborals, la xarxa social i cultural, etc. És així com entenem la intervenció interdisciplinària al sí del propi centre i la importància capdalt al factor grupal, la xarxa relacional i el coneixement de l'entorn, peces angulars d'aquets projecte. Tot plegat ens porta a buscar espais lúdics que fomentin la trobada, el descobriment de la nova cultura i l'ajuda mútua.

La creença ferma en el treball de divulgació i formació té un gran objectiu: fomentar la detecció precoç i el treball integratiu. Tot plegat afavoreix la reparació del trauma i la prevenció de la transmissió transgeneracional. El Centre EXIL porta 20 anys a Barcelona oferint assistència mèdica, psicològica i social, així com altres teràpies complementàries, a persones que han patit violacions dels drets humans, violència masclista i tortura. La idea de xarxa que sosté a les víctimes és, alhora, una metàfora d'una malla teixida per professionals i persones afectades que fan de teixidors i teixidores amb una idea compartida. Així, l'enfocament ha de ser també compartit per cobrir tots els espais possibles i no permetre que es generin forats pels quals pugui fallar la intervenció comuna. Seguint la metàfora, la capacitació tracta d'enfortir aquesta malla amb un mètode de treball comú fruit de l'experiència i la proximitat.

2021

2021

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

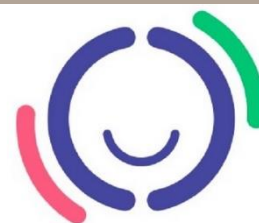
Obra Social
Fundació "la Caixa"

**Ajuntament
de Barcelona**

NACIONES UNIDAS

Pacto de Estado
contra la violencia de género

**Diputació
Barcelona**

AGRAÏMENTS

Associació EXIL. Av. República Argentina, 6. 4rt 2º. 08023. Telf: (+34) 932385760.
exilspain@pangea.org -/ - www.centroexil.org -/ - www.formacion.centroexil.org

exil